

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

міжнародні злочини, злочини міжнародного характеру, геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії.

Key words: international criminal process, international criminal justice, international criminal jurisdiction, international justice, international judicial institution, International Criminal Court, aggressor country, international crimes, crimes of an international nature, genocide, crimes against humanity, war crimes; crime of aggression.

СТАРОДУБОВ СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету прокуратури та слідства (кримінальна юстиція),
доцент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розишукової діяльності,
кандидат юридичних наук*

Д'ЯЧКОВА МАРІЯ ОЛЕГІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розишукової діяльності,
кандидат юридичних наук*

ЩОДО ПИТАННЯ ПРИВОДУ ЯК СПЕЦІАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗАТРИМАННЯ

Розглядаючи питання затримання у кримінальному процесі, необхідно виділити наступні його види: законне затримання і затримання уповноваженою службовою особою. Пропонуємо детальніше ознайомитись з відповідними їх видами. Так, законне затримання являє собою затримання однієї особи (окрім окремих категорій осіб) іншою, без ухвали слідчого судді, у наступних випадках:

- 1) при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення;
- 2) безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні» [1].

Звертає на себе увагу підстава – вчинення особою кримінального правопорушення. Щодо суб'єктів затримання – воно здійснюється будь-якою особою, що стала свідком протиправної поведінки особи. Також необхідно зазначити що в наслідок такого затримання необхідно «обов'язково доставити відповідну особу або до уповноваженої службової особи або негайно повідомити уповноважену службову особу про затримання та місцезнаходження особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення» [1].

Змістом законного затримання є позбавлення затриманої особи можливості вільно пересуватись і рухатись, для мінімізації ризиків продовження її протиправної діяльності, запобігання втечі особи з місця вчинення кримінального правопорушення, і подальшого

переховування від правоохоронних органів. Мету можна визначити як забезпечення суспільної безпеки.

Що ж стосується затримання уповноваженою особою, то «уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;

3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України;

4) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255¹, 255² Кримінального кодексу України» [1].

З огляду на це вбачається, що суб'єктом такого затримання є службова особа на відміну від попереднього виду затримання. Узагальнена підстава для затримання уповноваженою особою – вчинення злочину. Мета – ізолювання деструктивного елемента з суспільних відносин. Що ж стосується змісту затримання, то це позбавлення затриманої особи можливості вільно пересуватись і рухатись, для мінімізації ризиків продовження протиправної діяльності особи і запобігання її втечі з місця вчинення кримінального правопорушення та подальшого переховування від правоохоронних органів.

Важливим є те, що в зазначених видах затримання – особа доставляється до правоохоронного органу, який ініціює перед слідчим суддею застосування до відповідної особи запобіжного заходу, зазвичай – тримання під вартою. Також необхідно звернути увагу на те, що попередньо у осіб чи службових осіб відсутня мета затримання особи і доставляти її до правоохоронних органів. Важливим є також і момент затримання: «особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою» [1].

Розглядаючи питання затримання, необхідно звернути увагу і на привід. Перш за все необхідно зазначити, що він є заходом примусу, і «привід полягає у примусовому супроводженні особи, до якої він застосовується, особою, яка виконує ухвалу про здійснення приводу, до місця її виклику в зазначений в ухвалі час. Рішення про здійснення приводу приймається: під час досудового розслідування – слідчим суддею за клопотанням слідчого, прокурора або з власної ініціативи, а під час судового провадження – судом за клопотанням сторони кримінального провадження, потерпілого, представника юридичної особи,

щодо якої здійснюється провадження, або з власної ініціативи. Рішення про здійснення приводу приймається у формі ухвали» [1].

З відповідного визначення необхідно виділити декілька особливостей, які відрізняють привід від законного затримання чи затримання уповноваженою особою:

привід здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, в той час як розглянуті нами 2 види затримання – внаслідок інтелектуально-вольового рішення свідків кримінального правопорушення;

суб'єктом реалізації приводу виступає завжди службова особа;

мета приводу – зазвичай забезпечення присутності особи під час здійснення процесуальних дій;

наслідки застосування приводу – короткочасне обмеження пересування;

момент з якого починається привід – пропозиція особі, яка раніше отримала виклик, однак не з'явилась – пройти з службовою особою до місця визначеного в ухвалі. Якщо особа не підкоряється вимозі в ухвалі слідчого судді – до неї застосовується примус. Момент початку приводу є майже ідентичним моменту затримання.

Вищезазначені особливості попередньо свідчать про те, що привід є специфічною/спеціальною формою затримання. Зв'язок між відповідними процесуальними діями пояснюється їх суттю – особа має всупереч своїй волі підкорюватись наказу і йти поряд з службовою/незнайомою для неї особою. Різниця полягає у меті їх застосування, особливостях санкціонування, тривалості обмеження свободи пересування особи.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Ключові слова: затримання, привід.

Key words: detention, pretext.

СТЕПАНЕНКО АНДРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ІСНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПОНЯТИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ І ПОЗА НИМ

Початок військових дій та оголошення військового стану в Україні поставило низку проблем перед правоохоронними органами та судами з одного боку та законодавцем, який намагаючись забезпечити

Завтур Віктор Андрійович Отримання фактичних даних від осіб, що постраждали від воєнних злочинів: міжнародні стандарти та перспективи їх імплементації в Україні	293
Лукашкіна Тетяна Василівна, Гуртієва Людмила Миколаївна До питання про предмет доказування в кримінальному провадженні	296
Підгородинська Анастасія Вікторівна, Широбокова Лілія Олександрівна Актуальні питання зупинення судового розгляду під час воєнного стану в Україні	301
Ракіпова Інна Василівна Медіація та онлайн-медіація як правозахисна комунікація потерпілого у кримінальному провадженні	304
Смирнов Максим Іванович Перегляд архітектури міжнародної системи правосуддя в контексті створення спеціального міжнародного трибуналу ad hoc щодо злочину агресії проти України	308
Стародубов Сергій Вікторович, Д'ячкова Марія Олегівна Щодо питання приводу як спеціальної форми затримання	312
Степаненко Андрій Сергійович Щодо доцільності існування інституту понять у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану і поза ним	314
Стоянов Микола Михайлович Свобода від самовикриття та забезпечення права на захист при проведенні аудіо-, відеоконтролю особи	317
Шилін Денис Вікторович, Кіліміченко Сергій Олегович Щодо участі захисника у кримінальному провадженні у режимі відеоконференції під час судового провадження	321
Сидорчук Владислав Васильович, Кучеров Дмитро Сергійович До питання зміни правової регламентації санкціонування застосування окремих кримінальних процесуальних засобів під час воєнного стану.	324
Бабій Світлана Володимирівна Порушення засад кримінального провадження у випадку розгляду питання про продовження строку дії запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у судовому засіданні під час оголошення повітряної тривоги	327
Драгунов Віталій Вікторович Затримання судді за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна відповідальність: окремі питання дотримання належної правової процедури	330